

คำวินิจฉัยของ นายปรีชา เถลิงวิชัย ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๑/๒๕๕๕

วันที่ ๑๐ มกราคม ๒๕๕๕

เรื่อง นายทะเบียนพรรคการเมืองขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคเสรี

นายทะเบียนพรรคการเมืองยื่นคำร้อง ลงวันที่ ๘ สิงหาคม ๒๕๕๔ และคำร้องเพิ่มเติม ลงวันที่ ๑๑ ตุลาคม ๒๕๕๔ ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคเสรี ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๖๕ วรรคสอง

ข้อเท็จจริงตามคำร้องและเอกสารประกอบคำร้องได้ความว่า นายทะเบียนพรรคการเมือง ได้รับแจ้งการจัดตั้งพรรคเสรี เมื่อวันที่ ๑๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๓ ซึ่งตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๒๕ บัญญัติว่า ภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวัน นับแต่วันที่นายทะเบียนรับแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมือง พรรคการเมืองต้องดำเนินการให้มีสมาชิก ตั้งแต่ห้าพันคนขึ้นไป ซึ่งอย่างน้อยต้องประกอบด้วยสมาชิกซึ่งมีที่อยู่ในแต่ละภาคตามบัญชีรายชื่อภาค และจังหวัดที่นายทะเบียนประกาศกำหนดและมีสาขาพรรคการเมืองอย่างน้อยภาคละหนึ่งสาขา ปรากฏว่า เมื่อครบกำหนดเวลาหนึ่งร้อยแปดสิบวัน ในวันที่ ๑๐ สิงหาคม ๒๕๕๓

พรรคเสรีได้ดำเนินการแล้ว ดังนี้ (๑) การจัดตั้งสาขาพรรค พรรคเสรีได้ดำเนินการให้มีสาขาพรรค ซึ่งนายทะเบียนพรรคการเมืองรับรองแล้วครบสี่ภาค (๒) การรับสมาชิกพรรค พรรคเสรี ได้รายงาน จำนวนสมาชิกและจัดส่งทะเบียนสมาชิกพรรคเสรี (แบบ ท.พ. ๔) พร้อมแผ่นบันทึกข้อมูลสมาชิก ต่อนายทะเบียนพรรคการเมือง

ในเรื่องการรับสมาชิกของพรรคเสรีโดยปรากฏข้อเท็จจริงจากการตรวจสอบของสำนักบริหาร การทะเบียน กรมการปกครองว่า พรรคเสรีมีจำนวนสมาชิกรวมทั้งสิ้น ๕,๖๔๔ คน ไม่พบ เลขประจำตัวประชาชนจำนวน ๑,๔๑๖ คน ตายจำนวน ๒๑ คน ดังนั้น จึงเป็นสมาชิกที่ตรวจพบ จำนวน ๔,๒๐๘ คน นายทะเบียนพรรคการเมืองจึงพิจารณาใช้อำนาจตามพระราชบัญญัติประกอบ รัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๗ ให้พรรคเสรีดำเนินการส่งสำเนา บัตรประชาชนหรือสำเนาทะเบียนบ้านของสมาชิกพรรคเสรีที่ตรวจสอบไม่พบจำนวน ๑,๔๑๖ คน เพื่อยืนยันว่ามีตัวตนอยู่จริง

พรรคเสรีได้ขอขยายเวลาดำเนินการเพื่อจัดส่งเอกสารหลักฐานการรับสมาชิกพรรคต่อ นายทะเบียนพรรคการเมืองออกไป ๓๐ วัน นายทะเบียนพรรคการเมืองอนุญาต เมื่อครบกำหนด พรรคเสรีจัดส่งรายชื่อสมาชิกพรรคที่ปรากฏเลขประจำตัวประชาชนจำนวน ๒๔๗ คน ยังไม่ครบ จำนวน ๑,๔๑๖ คน และให้เหตุผลว่าสมาชิกของพรรคอยู่ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ซึ่งขณะนี้ มีเหตุการณ์ไม่สงบ ไม่สามารถดำเนินการให้แล้วเสร็จตามระยะเวลาที่กำหนดได้ จึงขอขยายเวลา ในการส่งรายชื่อสมาชิกพรรคพร้อมเลขประจำตัวประชาชนออกไปอีก ๑๓ วัน โดยยืนยันว่า จะดำเนินการจัดส่งรายชื่อสมาชิกพรรคพร้อมเลขประจำตัวประชาชนที่ยังไม่ครบจำนวนดังกล่าว ในวันที่ ๒๔ พฤษภาคม ๒๕๔๕ เมื่อครบกำหนดพรรคเสรีจัดส่งรายชื่อสมาชิกพรรคที่ปรากฏ เลขประจำตัวประชาชนเพิ่มเติมอีกจำนวน ๑๖๐ คน และแจ้งว่าไม่สามารถส่งรายชื่อสมาชิกพรรค ในส่วนที่เหลือได้

นายทะเบียนพรรคการเมืองพิจารณาแล้ว เห็นว่า ได้ขยายเวลาให้พรรคเสรีดำเนินการจัดส่ง เอกสารหลักฐานโดยใช้อำนาจตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๗ แต่พรรคเสรีไม่สามารถดำเนินการในส่วนที่จะต้องดำเนินการตามกฎหมายให้แล้วเสร็จได้ ภายในระยะเวลาที่กำหนดไว้ ประกอบกับระยะเวลาล่วงเลยมานานพอสมควร พรรคเสรีจัดส่งรายชื่อ สมาชิกพรรคที่ปรากฏเลขประจำตัวประชาชนจำนวน ๒๔๗ คน และจำนวน ๑๖๐ คน ตามลำดับ รวม ๔๐๗ คน และขอผ่อนผันการจัดส่งเอกสารหลักฐานในส่วนที่เหลือเรื่อยมา เมื่อนำจำนวนสมาชิก ๔๐๗ คน รวมกับจำนวนสมาชิกที่ตรวจสอบพบจำนวน ๔,๒๐๗ คน พรรคเสรีมีจำนวนสมาชิก รวมทั้งสิ้น ๔,๖๑๔ คน ไม่ครบ ๕,๐๐๐ คน ตามที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วย พรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๒๕ บัญญัติไว้ การที่นายทะเบียนพรรคการเมืองให้พรรคเสรี จัดส่งเอกสารหลักฐานเพิ่มเติมมิได้เป็นการขยายเวลาให้พรรคเสรีจัดส่งสมาชิกเพิ่มเติมจากที่ได้จัดส่ง ไว้ตามแบบ ท.พ. ๔ แต่อย่างใด เพียงแต่ให้พรรคเสรีมีโอกาสแสดงเอกสารหลักฐานความมีตัวตนอยู่ ของสมาชิกที่ได้จัดส่งให้นายทะเบียนพรรคการเมืองภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันเท่านั้น ที่พรรคเสรี ขอนำจำนวนสมาชิกซึ่งพรรคเสรีรับรองแล้วจำนวน ๕๔๘ คน มาทดแทนสมาชิกที่ขาดไปนั้น เป็นการดำเนินการรับสมาชิกที่พ้นกำหนดเวลาหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่นายทะเบียนพรรคการเมือง รับจดแจ้งการจัดตั้งพรรคเสรีแล้ว กรณีจึงไม่เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วย พรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๒๕ จึงเป็นเหตุให้ยุบพรรคเสรีได้ตามมาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕)

นายทะเบียนพรรคการเมืองจึงยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญขอให้มีการสั่งยุบพรรคเสรีตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๕ วรรคสอง

ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้รับคำร้องไว้ดำเนินการตามข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๔๖ ข้อ ๑๒ และรับไว้พิจารณาวินิจฉัย พร้อมทั้งมีคำสั่งให้แจ้งนายทะเบียนพรรคการเมืองในฐานะผู้ร้องทราบ และส่งสำเนาคำร้องให้พรรคเสรีในฐานะผู้ถูกร้องทราบ เพื่อยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาต่อศาลรัฐธรรมนูญ ภายใน ๑๕ วัน นับแต่วันรับหรือถือว่าได้รับหนังสือ

พรรคเสรีได้มีหนังสือยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา ลงวันที่ ๖ กันยายน ๒๕๔๘ และคำชี้แจงเพิ่มเติม ลงวันที่ ๘ พฤศจิกายน ๒๕๔๘ ความว่า พรรคเสรีดำเนินการตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๒๕ เมื่อครบกำหนดหนึ่งร้อยแปดสิบวัน ภายในวันที่ ๑๐ สิงหาคม ๒๕๔๗ ดังนี้

(๑) จัดตั้งสาขาพรรคของพรรคเสรีจำนวนสี่สาขาครบสี่ภาค

(๒) การรับสมัคร พรรคเสรีได้รายงานจำนวนสมาชิกและจัดส่งทะเบียนสมาชิก (แบบ ท.พ. ๔)

พร้อมแผ่นบันทึกข้อมูลสมาชิกต่อนายทะเบียนพรรคการเมือง ปรากฏข้อเท็จจริงว่า พรรคเสรีมีสมาชิกรวมทั้งสิ้น ๕,๖๔๔ คน ตายแล้ว ๒๑ คน ตรวจสอบไม่พบเลขบัตรประจำตัวประชาชน ๑,๔๑๖ คน สมาชิกที่ตรวจสอบพบจำนวน ๔,๒๐๗ คน จากนั้นพรรคเสรีได้ส่งเลขบัตรประจำตัวประชาชนเพิ่มเติมสองครั้ง จำนวน ๒๔๗ คน และจำนวน ๑๖๐ คน รวม ๔๐๗ คน เมื่อรวมกับสมาชิกที่พรรคเสรีได้ส่งรายชื่อพร้อมเลขบัตรประจำตัวประชาชนจำนวน ๔,๒๐๗ คนแล้ว พรรคเสรีจะมีสมาชิกที่มีหลักฐานครบถ้วนรวมทั้งสิ้นจำนวน ๔,๖๑๔ คน คงขาดอีก ๓๘๖ คน จึงจะครบห้าพันคน ทั้งนี้พรรคเสรีมีความตั้งใจที่จะพัฒนาพรรคการเมืองให้เป็นที่ยอมรับของประชาชนโดยทั่วไปเพื่อพัฒนาประชาธิปไตยไปสู่ประชาชนอย่างทั่วถึง การที่พรรคเสรีไม่สามารถหาบัตรประจำตัวประชาชนมาทดแทนจำนวนเลขบัตรประจำตัวประชาชนที่หาไม่พบเป็นเพราะเหตุการณ์ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้มีเหตุการณ์ไม่สงบเป็นเหตุสุควิสัยที่จะกระทำได้ แต่โดยที่พรรคเสรีมีสมาชิกที่รับรองเป็นสมาชิกแล้วจำนวน ๕๔๘ คน ซึ่งสามารถนำมาทดแทนสมาชิกที่ยังไม่ครบจำนวนห้าพันคน จึงขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยให้นำรายชื่อสมาชิกที่พรรคเสรีรับรองแล้วมาทดแทนสมาชิกที่ขาดไปจำนวน ๓๘๖ คน และให้พรรคเสรีดำเนินการในฐานะพรรคการเมืองต่อไป

ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาคำร้อง เอกสารประกอบคำร้องของนายทะเบียนพรรคการเมือง และคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา เอกสารประกอบคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาของพรรคเสรีแล้ว มีประเด็นที่ต้องพิจารณาวินิจฉัยว่า กรณีมีเหตุที่จะสั่งยุบพรรคเสรีตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕) เนื่องจากไม่ดำเนินการให้เป็นไปตาม มาตรา ๒๕ หรือไม่

พิจารณาแล้วเห็นว่า นายทะเบียนพรรคการเมืองได้รับจดแจ้งการจัดตั้งพรรคเสรีเป็นพรรคการเมืองตั้งแต่วันที่ ๑๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๗ ซึ่งพรรคเสรีต้องดำเนินการให้มีสมาชิกตั้งแต่ห้าพันคนขึ้นไป โดยอย่างน้อยต้องประกอบด้วยสมาชิกซึ่งมีที่อยู่ในแต่ละภาคตามบัญชีรายชื่อภาคและจังหวัดที่นายทะเบียนประกาศกำหนด และมีสาขาพรรคการเมืองอย่างน้อยภาคละหนึ่งสาขาภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่นายทะเบียนรับจดแจ้งการจัดตั้งพรรคเสรีเป็นพรรคการเมืองตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๒๕ ข้อเท็จจริงตามคำร้องของนายทะเบียนพรรคการเมืองและคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาของพรรคเสรี ปรากฏว่าเมื่อครบกำหนดหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่นายทะเบียนพรรคการเมืองรับจดแจ้งการจัดตั้งพรรคเสรีในวันที่ ๑๐ สิงหาคม ๒๕๔๗ พรรคเสรีดำเนินการได้เฉพาะการจัดตั้งสาขาพรรคโดยนายทะเบียนพรรคการเมืองรับรองแล้วครบสี่ภาค สำหรับการรับสมาชิกพรรคซึ่งมีที่อยู่ในแต่ละภาคตามบัญชีรายชื่อภาคและจังหวัดที่นายทะเบียนประกาศกำหนด นั้น พรรคเสรีจัดส่งเอกสารหลักฐานการรับสมาชิกพรรคต่อนายทะเบียนพรรคการเมืองได้ไม่ครบห้าพันคน ซึ่งนายทะเบียนพรรคการเมืองได้เปิดโอกาสให้พรรคเสรีจัดส่งเอกสารหลักฐานเพื่อแสดงความมีตัวตนอยู่จริงของสมาชิกพรรคในส่วนที่ยังไม่ครบห้าพันคนดังกล่าวถึงวันที่ ๒๔ พฤษภาคม ๒๕๔๘ ซึ่งเป็นระยะเวลาเกินกว่ากำหนดหนึ่งร้อยแปดสิบวันตามที่กฎหมายบัญญัติให้พรรคเสรีต้องดำเนินการให้มีสมาชิกตั้งแต่ห้าพันคนขึ้นไป กรณีถือได้ว่าพรรคเสรีไม่ดำเนินการให้มีสมาชิกครบจำนวนห้าพันคนภายในเวลาที่กฎหมายกำหนด มีเหตุให้ยุบพรรคเสรีได้ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๒๕ ประกอบมาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕) ศาลรัฐธรรมนูญจึงมีคำสั่งยุบพรรคเสรีได้ตามมาตรา ๖๕ วรรคสอง

การที่พรรคเสรีอ้างความไม่สงบในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นเหตุสุดวิสัยที่ทำให้ไม่สามารถจะจัดหารายชื่อสมาชิกพรรคพร้อมเลขประจำตัวประชาชนมายืนยันความมีตัวตนอยู่จริงของสมาชิกพรรคให้ครบจำนวนห้าพันคน มิใช่เป็นเหตุที่จะให้พรรคเสรีอ้างเพื่อไม่ปฏิบัติตามพระราชบัญญัติประกอบ

รัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๒๕ ส่วนที่พรรคเสรีชนนำรายชื่อสมาชิกที่รับรองเป็นสมาชิกแล้วมาทดแทนสมาชิกที่ขาดไปเพื่อให้ครบจำนวนห้าพันคน โดยยื่นต่อศาลรัฐธรรมนูญนั้น ก็เป็นการดำเนินการหลังจากที่พ้นกำหนดเวลาหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่นายทะเบียนรับจดทะเบียนการจัดตั้งพรรคเสรีเป็นพรรคการเมืองแล้ว ข้ออ้างของพรรคเสรีจึงฟังไม่ขึ้น

ศาลรัฐธรรมนูญโดยตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ จำนวน ๑๒ คน คือ

(๑) นายผัน จันทรปาน	(๒) นายจิระ บุญพจนสุนทร
(๓) นายจุมพล ณ สงขลา	(๔) นายนพดล เสงเจริญ
(๕) นายปรีชา เฉลิมวณิชย์	(๖) นายมงคล สระแก้ว
(๗) นายศักดิ์ เตชะชาญ	(๘) นายสุธี สุทธิสมบุรณ์
(๙) นายสุวิทย์ ธีรพงษ์	(๑๐) นางเสาวนีย์ อัสวโรจน์
(๑๑) นายอภิรักษ์ จันทนกุลกะ	(๑๒) นายอุระ หวังอ้อมกลาง

วินิจฉัยว่า กรณีมีเหตุ ที่จะสั่งยุบพรรคเสรีได้ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕)

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ จำนวน ๒ คน คือ

(๑) นายมานิต วิทยาเต็ม	(๒) พลตำรวจเอก สุวรรณ สุวรรณเวช

วินิจฉัยให้ยกคำร้องของนายทะเบียนพรรคการเมือง

โดยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๖๕ วรรคสอง สั่งให้ยุบพรรคเสรี

นายปรีชา เฉลิมวณิชย์

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ